

Αυτισμός, η μεγάλη παρεξήγηση

Συχνά ακούγοντας τον όρο αυτισμός, μας έρχονται στο νου εικόνες παιδιών ή ενηλίκων, οι οποίοι δεν «επικοινωνούν», «είναι κλεισμένοι στον γυάλινο κόσμο τους». Σκεφτήκαμε ποτέ, όμως, ότι υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι μπορεί απλά να μην επικοινωνούν όπως ο δικός μας κόσμος ορίζει;

Ο όρος αυτισμός αποτελεί μια νέα διαγνωστική κατηγορία. Κατονομάστηκε και περιγράφηκε στα μισά του περασμένου αιώνα, παρ' όλο που άνθρωποι με χαρακτηριστικά αυτής της κατηγορίας, εμφανίζονται σε όλες τις χρονικές περιόδους.

Σήμερα συμπεριλαμβάνεται στο φάσμα των Διάχυτων Διαταραχών της Ανάπτυξης(Δ.Δ.Α.), με κύρια χαρακτηριστικά: α) τα ποιοτικά ελλείμματα στην κοινωνική συναλλαγή- αλληλεπίδραση (π.χ. το «απόμακρο» ή το κοινωνικά απομονωμένο παιδί), β) τα ποιοτικά ελλείμματα στην επικοινωνία (π.χ. δυσκολία κατανόησης του προφορικού λόγου, ως «εργαλείου» επικοινωνίας.) και γ) τις περιορισμένες, επαναλαμβανόμενες δραστηριότητές και ενδιαφέροντα και τις ιδιόρρυθμες ενασχολήσεις (π.χ. επαναλαμβανόμενες κινήσεις σώματος, αναβοσβήσιμο των φώτων κ.άλ.).

Οι Δ.Δ.Α. αποδίδονται σε δυσλειτουργία του εγκεφάλου. Εμφανίζονται σε παιδιά όλων των φυλών, κρατών, πολιτισμών και είναι ανεξάρτητες από το κοινωνικό, οικονομικό ή πολιτισμικό επίπεδο των οικογενειών τους. Τελευταίες μελέτες στο διεθνή χώρο διαπιστώνουν ότι σε 10000 άτομα του γενικού πληθυσμού υπάρχουν 50 άτομα που ανήκουν στο φάσμα των Δ.Δ.Α. και η αντιστοιχία ανδρών-γυναικών είναι 3:1.

Υπάρχουν διάφοροι «μύθοι» σχετικά με τα άτομα με Δ.Δ.Α.:

- «Τα άτομα με Δ.Δ.Α. δεν επικοινωνούν, είναι επιθετικά, απομονώνονται...» Πολύ συχνά αυτό που συμβαίνει είναι ότι δεν κατανοούν αυτό που γίνεται γύρω τους, το περιβάλλον εμφανίζεται απρόβλεπτο και απειλητικό. Η επιθετικότητα και η απομόνωση - παθητικότητα είναι μορφές επικοινωνίας, όχι τόσο αποδεκτές στο «δικό» μας κόσμο, τις οποίες όμως κι εμείς χρησιμοποιούμε όταν θεωρούμε ότι απειλούμαστε, χάνουμε τα κεκτημένα μας, κουραστήκαμε ή δε θέλουμε να συμμετέχουμε σε κάτι που δεν κατανοούμε.
- «Τα άτομα με Δ.Δ.Α. δεν εκφράζουν συναισθήματα γιατί δεν έχουν...» Στις πρώτες επαφές με άγνωστα πρόσωπα τα άτομα με Δ.Δ.Α. είναι απόμακρα, επιφυλακτικά, δεν δέχονται σωματική ή δεν κάνουν βλεμματική επαφή με το συνομιλητή τους. Αν όμως τους δοθεί ο απαραίτητος χώρος και χρόνος, τότε σιγά-σιγά μπορεί να μετατραπούν σε άτομα τρυφερά, που τους αρέσει η αγκαλιά και η επαφή με τους άλλους. Επίσης, τα άτομα με προφορικό λόγο, χρειάζονται βοήθεια για να κατανοήσουν τι αισθάνονται και στη συνέχεια να το ονοματίσουν.
- «Ο αυτισμός συνοδεύεται πάντα από νοητική υστέρηση...» Δεν έχουν όλα τα άτομα με Δ.Δ.Α. νοητική υστέρηση. Υπάρχουν και άτομα με φυσιολογική ή υψηλή νοημοσύνη, τα οποία, αν και έχουν Δ.Δ.Α., φοιτούν σε κανονικά σχολεία και μπορεί να συνεχίσουν την ακαδημαϊκή τους πορεία στο Πανεπιστήμιο. Οι δυσκολίες τους, όμως, δεν ξεπερνιούνται και χρειάζονται εξειδικευμένη στήριξη σ' όλα τα στάδια της ανάπτυξης τους. Οι Δ.Δ.Α. δεν θεραπεύονται, ακολουθούν το άτομο σε όλη του τη ζωή.

Ανεξάρτητα από τη νοημοσύνη τους, τα άτομα με Δ.Δ.Α. έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση και σε μια αξιοπρεπή ζωή. Εκπαίδευση προσαρμοσμένη στις ατομικές

τους ανάγκες και ικανότητες. Εκπαίδευση που παρέχεται μέσα από οργανωμένες δομές και εξειδικευμένους επαγγελματίες είναι απαραίτητη για όλη τη ζωή των ατόμων με Δ.Δ.Α. και οδηγεί στη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινότητας τόσο των ίδιων των ατόμων , όσο και των οικογενειών τους.

Κλείνοντας ας αναρωτηθούμε, παρ' όλο που το απόμακρο και το διαφορετικό συνήθως μας δημιουργεί ποικίλα συναισθήματα, μήπως χρειάζεται να κάνουμε κι εμείς ένα βήμα για να 'ρθουμε πιο κοντά σ' αυτό, να επικοινωνήσουμε...

Ακολουθούν μερικές ενδείξεις εμφάνισης Δ.Δ.Α.

Το παιδί:

- Ø Συχνά φέρεται σαν να μην ακούει.
- Ø Αδιαφορεί για τους άλλους, δεν κοιτά σχεδόν καθόλου στα μάτια.
- Ø Δε φωνοποιεί, ούτε εκφέρει λέξεις μέχρι την ηλικία των 15-18 μηνών.
- Ø Δε δείχνει με το δάκτυλο μέχρι την ηλικία των 15-18 μηνών.
- Ø Κάνει επαναλαμβανόμενες κινήσεις με τα χέρια ή το σώμα.
- Ø Δεν ανταποκρίνεται όταν το καλεί κάποιος με το όνομά του.
- Ø Οποιαδήποτε μορφή λεκτικών ικανοτήτων διακόπτεται ξαφνικά.

Παρασκευή Σιδηροφάγη
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
Εξειδικευμένη στον Αυτισμό
Συνεργάτης του Κέντρου Παιδιού και Εφήβου
Δημοσίευση στην Εφημερίδα «Δημοκρατική», 8/12/2005